

היום נלמד בעזרת ה':

חולין דף קיב

בעא מיניה רב דימי מרב נחמן: האם מותר להניח כד של מלח ליד כד של כותח (בכותח יש חלב)? האם חוששים שמא יפול מהכותח לתוך המלח, והוא לא ידע מכך וימלח ממנו קדרת בשר. אמר לו רב נחמן שאסור.

דחלא מאי? שאל אותו רב דימי, האם מותר להניח כד של מלח ליד כד של חומץ? אמר לו רב נחמן שמותר.

ומאי שנא? שאל אות רב דימי, מה ההבדל ביניהם? אמר לו רב נחמן **לכי תיכול עלה כורא דמלחא**, כלומר לאחר שתמדוד לי כור מלח בשכרי אומר לך את טעם החילוק ביניהם.

האי איתיה איסורא בעיניה והאי ליתיה איסורא בעיניה: כותח הנופל לתוך מלח נראה וניכר מפני שהוא עבה ולא בטל, אבל כותח הנופל לתוך חומץ לא נשאר בעין, והוא גם לא נותן טעם בחומץ.

ההוא בר גוזלא: מעשה בבשר גוזל שנפל לתוך כד של כותח, רב חנינא בנו של רבא מפשרוניה התירו באכילה למרות שהכותח מלוח (ואולי יש לחשוש שמא בלע הבשר מטעם הלחב שבכותח).

אמר רבא: מי חכם להתיר מקרה כזה אם לא רב חנינא בנו של רבא מפשרוניה, לפי שהוא סבר שמה שאמר שמואל 'מליח הרי הוא כרותח', זה רק כאשר הוא כ"כ מלוח עד שאינו ראוי למאכל מחמת מלחו (אלא אם שורים ומדיחים אותו במים), אבל הכותח הרי נאכל למרות שהוא מלוח, ולכן מותר.

והני מילי חי: וזה רק כאשר הבשר שנפל לתוך הכותח היה בשר חי, אבל אם היה בשר צלוי צריך לקלפו סביב, לפי שנבלע בו מעט מהכותח.

ואי אית ביה פילי: ואם יש בבשר בקעים והוא צלוי, לא יעזור שיקלף אותו סביב, לפי שהוא בולע דרך הבקעים, וכולו אסור.

ואי מתבל בתבלין: ואם הבשר מתובל בתבלינים שהתבשלו עימו, הם מרככים אותו והוא נוח לבלוע, וכשהוא נופל לכותח הוא בולע וכולו אסור.

*

אמר רב נחמן אמר שמואל: אם חתך בשר שעלה מן הצלי על כיכר לחם, אסור לאכול את הכיכר, לפי שהדם יוצא מן הבשר ונבלע בכיכר.

והני מילי וכו': וזה רק במקרה שהבשר אדום (מחמת שהוא ספוג בדם), ושהדם נקב את הכיכר, כלומר שהדם עבר מצד אחד של הכיכר לצדו השני והוא נראה משני צידי הכיכר, ושהמקל היוצא מן הבשר עבה, אבל מקל צלול אינו דם.

שמואל שדי ליה לכלביה, רב הונא יהיב ליה לשמעיה: שמואל היה זורק את הכיכר הנ"ל לכלבו, רב הונא היה נותן אותו לַשְׁמַיָּה שלו.

קושיא: מה נפשך: מדוע רב הונא היה מביא אותו לַשְׁמַיָּה שלו, והרי אם מותר לאוכלה הרי מותר גם לו, ואם אסור הרי אסור לו לתת דבר אסור לשמש שלו.

תירוץ: שאני רב הונא דאנינא דעתיה: הטעם שרב הונא לא אכלו אינו מחמת איסור, אלא מחמת שהיה אסטיניס.

רבא אכיל ליה וקרי ליה חמר בשר: רבא היה אוכל את הכיכר הנ"ל, והיה קורא למוהל הנבלע בכיכר "ין הבשר".

אמר רב נחמן אמר שמואל: לא מניחים כלי תחת הבשר בשעת צלייתו (כדי לאסוף בתוכו את השומן שיוצא מהבשר), לפי שהדם יוצא מהבשר ומתערב בשומן בתוך הכלי, ורק לאחר שיכלה כל מראה אדמומית שבו מותר, שאז כל דמו כבר נפלט ממנו.

שאלה: מנא ידעינן? איך נדע מתי כבר יצא כל הדם?

תשובה: מר זוטרא משמיה דרב פפא אמר: ממתי שהבשר מעלה עשן זה סימן שכבר יצא כל דמו. [ביאור נוסף: ממתי שהגחלים מעלים עשן זה סימן שכבר יצא כל דמו, לפי שכל עוד שהדם שותת עליהם הם הולכים להיכבות, אבל כשהשומן נוטף עליהם הם מעלים עשן].

קושיא: מתקיף לה רב אשי: ואולי הצד התחתון של הבשר שסמוך לגחלים כבר נצלה ויצא כל דמו, אבל הצד העליון של הבשר לא נצלה ולא יצא כל דמו.

אלא אמר רב אשי: אין תקנה לדבר זה (= כלומר אי אפשר להניח כלי תחת הבשר בשעת צלייתו), אלא עליו להשליך שתי חתיכות מלח, אחת על הבשר ואחת בתוך הכלי, והמלח שואב את הדם אליו, ובכך הדם נגרר אצל המלח בשולי הכלי, ויערה בנחת את השומן העליון שבכלי לכלי אחר כדי שלא יתערב בו הדם.

קושיא: אמר ליה רב אחא בריה דרב איקא לרב אשי: וכי שמואל אמר שלא מניחים כלי תחת הבשר בשעת צלייתו אלא רק לאחר לאחר שיכלה כל מראה אדמומית שבו?

והאמר שמואל: והרי אמר שמואל – כיכר שחתך עליה בשר לאחר שנצלה, אסור לאוכלה! נמצא שלדעת שמואל חוששים גם לאחר שנצלה וכבר אין לו מראה אדמומית.

תירוצ: שאני התם: באמת לאחר שנצלה וכבר אין לו מראה אדמומית מותר, וכפי שאמרנו, ומה שאמר שמואל שאסור לאוכלה זה דווקא כשחותך בשר על גבי כיכר, לפי שכשחותך ודוחק את הסכין בבשר אם נשאר בו דם הוא יוצא לכיכר.

*

אמר רב נחמן, דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין: (עופות לאו דווקא, וכל שכן שאר בשר שהוא יותר קשה מבשר עוף) הדגים בלבד אסורים, לפי שהדם יוצא מהבשר ונבלע בדגים.

שאלה: היכי דמי? במה מדובר? אם מלח אותם יחד בכלי שאינו מנוקב, אפילו אם מלח עופות עם עופות הם אסורים, כפי שנלמד לקמן (ק"ג). שאין מולחין בשר אלא על גבי כלי מנוקב, לפי שהדם היוצא נשאר בכלי וחוזר ונבלע בבשר, ומדוע רב נחמן אמר 'דגים ועופות'?

ואם מדובר בכלי מנוקב, אפילו עופות ודגים מותר, שהרי הדם יוצא מחוץ לכלי, ואין הבדל בזה בין דגים לשאר חתיכות הנמלחות אחת על השניה, שלמרות שהדם

יוצא מהחתיכה העליונה לחתיכה התחתונה, אינן נאסרות אם הכלי מנוקב, כיון שאינן חוזרות ובולעות את הדם, כי הוא יוצא מחוץ לכלי.

תשובה: לעולם: באמת מדובר בכלי מנוקב, והטעם שאסור למלוח דווקא דגים ועופות יחד והדגים בלבד אסורים, לפי שדגים הקרום שלהם רך, והם ממהרים לפלוט את הצייר שלהם, ואילו העופות לא ממהרים לפלוט את הדם שלהם, ובעוד שהעופות פולטים את הדם כבר הפסיקו הדגים מלפלוט את הצייר, ולכן הדגים בולעים את הדם ואסורים. אבל אם מולח בשר ובשר יחד, כל עוד שהחתיכה העליונה שווה מלפלוט כך גם החתיכה התחתונה, ושניהם פולטים יחד, וכל זמן שהחתיכה התחתונה טרודה לפלוט אינה בולעת, ולכן מותר.

רב מרי בר רחל נמלח לו בשר שחוטה יחד עם בשר טריפה, והיה זה בכלי מנוקב. רב מרי הסתפק האם כיון שאמרנו לגבי דם, שכל עוד החתיכות טרודות לפלוט אינן בולעות ושני החתיכות יחד מספיקות לפלוט, הרי שכך הדין גם לגבי חתיכת שחוטה עם חתיכת טריפה, או לא.

הלך רב מרי לפני רבא לשאול אותו, אמר לו רבא - נאמר בתורה "אֱלֹהֵי הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל הַשָּׂרֵץ", מהאזוה' המיותרת במילה "הטמאים" אנו לומדים לאסור את הצייר היוצא מדברים אסורים, ואת הרוטב שהתבשלו בו, ואת ה'קיפה' שהוא הבשר והתבלין שנקפה בשולי הקדירה בה הם התבשלו. וכיון שהצייר שלהם אסור, לכן גם נאסר בשר השחוטה שנמלח עם בשר טריפה, וזאת מחמת הצייר של הטרפיפה שהוא יותר נוח להיבלע מאשר דם.

קושיא: ולימא ליה מדשמואל: מדוע רבא לא פשט לו את הספק מדברי שמואל שאמר 'מליח הרי הוא כרותח', וכיון שהם נמלחו יחד הרי זה כאילו חתיכת השחוטה וחתיכת הטרפיפה התבשלו יחד, וחתיכת השחוטה נאסרה.

תירוץ: אי מדשמואל: אם הוא היה מביא לו ראייה מדברי שמואל, היינו אומרים שדברי שמואל נאמרו רק לגבי דם, כגון שמלחן יחד בכלי שאינו מנוקב, שאז 'מליח הרי הוא כרותח', אבל ציר של טריפה אינו כרותח, לפי שהוא רק זיעה בעלמא ולא אוסר, לכן אמר לו רבא את הלימוד מ"הַטְּמֵאִים", ללמדנו שגם ציר ורוטב של איסור שנבלעו בחתיכת בשר שחוטה אסורה.